

จริยธรรมในคนกับการทำวิจัยของอาจารย์
ในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

โดยคณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยพายัพ
ปีการศึกษา 2563

คำนำ

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ซึ่งมีอยู่อย่างกระจัดกระจายในตัวบุคคลหรือจากเอกสารต่างๆ นำมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนภายในคณะนิติศาสตร์ได้รับความรู้ สร้างความเข้าใจ และสามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดผลงานของตนเอง รวมถึงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ คณะนิติศาสตร์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ จึงได้ดำเนินการผ่านวิธีการระดมความคิด การเสวนาหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ จากคณาจารย์เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ภายในคณะนิติศาสตร์ โดยเฉพาะองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตผลงานวิจัย ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญของ “อาจารย์” ผ่านกิจกรรม **จริยธรรมในคนกับการทำวิจัยของอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ**

ทั้งนี้ เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรค ระหว่างคณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ ยังเป็นการเสริมสร้างให้คณาจารย์ผลิตผลงานวิจัยที่มีความทันสมัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงพัฒนาศักยภาพในด้านการวิจัยของคณะนิติศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้น

คณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

เมษายน 2564

สรุปองค์ความรู้ที่ได้

อาจารย์หรือนักวิจัยในยุคปัจจุบัน มีความจำเป็นต้องรู้และเข้าใจหลักเกณฑ์และให้ความสำคัญต่อ “หลักจริยธรรมการวิจัยในคน” มากยิ่งขึ้น เนื่องจากเงื่อนไขในการให้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งทุนต่างๆ หรือ เงื่อนไขของการนำบทความวิจัยไปตีพิมพ์ในวารสารต่างๆ หรือแม้กระทั่งหลักเกณฑ์การพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการของ ก.พ.อ. ล้วนแล้วแต่กำหนดเงื่อนไขให้โครงการวิจัยที่มีมนุษย์หรือบุคคลเป็นผู้เข้าร่วม โครงการวิจัยจะต้องผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนทั้งสิ้น จึงเป็นหน้าที่ของนักวิจัยที่จะศึกษา ทำความเข้าใจ และนำหลักจริยธรรมการวิจัยในคนมาปรับใช้เพื่อให้โครงการวิจัยของตนเองเป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมการวิจัยสากล เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจะได้รับการปฏิบัติที่ดี ภายใต้หลักความเคารพในบุคคล ที่จะไม่ถูกละเมิดสิทธิ และมีความเป็นอยู่ที่ดีตลอดจนเสร็จสิ้นโครงการวิจัย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๗
สรุปองค์ความรู้ที่ได้	๘
สารบัญ	
1. บทนำ	1
2. แรงแบนตาลใจ/สถานการณ์ปัญหา	2
3. แผนการจัดการความรู้	3
4. คณะกรรมการดำเนินการ	8
5. การถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้	
- ครั้งที่ 1	9
- ครั้งที่ 2	12
- ครั้งที่ 3	15

บทนำ

คณะนิติศาสตร์จึงได้จัดให้มีการประชุมคณาจารย์ประจำคณะ เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในประเด็น “ทำอย่างไร งานวิจัยจึงผ่านการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในคน ประจำปีการศึกษา 2563” ทั้งนี้ ในการประชุมได้มีเลขานุการ เข้าร่วมประชุมและถอดองค์ความรู้ในการจัดการความรู้ครั้งนี้ด้วย

การประชุมนี้ จัดขึ้นและดำเนินการในลักษณะการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การบอกเล่าประสบการณ์จริงจากการกรอกข้อมูลและจัดเตรียมเอกสารเบื้องต้นเพื่อขอรับรองจริยธรรมในคนของอาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ จำนวน 3 คน โดยมี ผศ.ชุตติพงศ์ สมทรัพย์ ผศ.ดร.รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง เป็นเจ้าของโครงการวิจัยหลัก จำนวน 2 เรื่อง และ อาจารย์ ดร.สุชาดา รัตนพิบูลย์ เป็นผู้วิจัยร่วมในโครงการ โดยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้ ผศ.สุรชัย เดชพงษ์ อาจารย์นวกาล สิริราชูจานนท์ และ ผศ.นันทมนัส จันทราศัพท์ ได้ร่วมกันนำเสนอประเด็นสำคัญสำหรับการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน ในเชิงการวิจัยเอกสาร เนื่องจากในสายนิติศาสตร์ (ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการทบทวนวรรณกรรม การศึกษาจากตำรา หนังสือ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์โดยการนำกฎหมายมาบังคับใช้ เป็นสำคัญ

ทั้งนี้ คณะกรรมการจัดการความรู้คณะนิติศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ในการจัดเตรียมข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องและการกรอกข้อมูลในเอกสารเพื่อยื่นขอรับรองจริยธรรมในคนได้ประสบความสำเร็จด้วยดีต่อไป

แรงบันดาลใจ/สถานการณ์ปัญหา

จริยธรรมในคนหรือมนุษย์ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน และถูกนำมากำหนดเป็นเงื่อนไขสำคัญในทางวิชาการ ได้แก่ การนำผลการรับรองจริยธรรมในคน มากำหนดเป็นเงื่อนไขสำหรับตอบรับการตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารวิชาการ หรือการขอตำแหน่งทางวิชาการตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560 กำหนดว่า งานวิจัยในคนหรือสัตว์ทดลองจะต้องยื่นหลักฐานการรับรองจากกรรมการจริยธรรมของสถาบัน รวมถึง ผู้วิจัยต้องผ่านการอบรมจริยธรรมในมนุษย์ด้วย ทั้งยังปรากฏอีกในกรณีผู้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยนำเงื่อนไขการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัยด้วยเช่นกัน ดังนั้น จริยธรรมในมนุษย์จึงเป็นเรื่องสำคัญที่นักวิจัยทุกคนต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ การผลิตผลงานวิจัยในประเด็นต่างๆ ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ และอาจมีความเสี่ยงหรือมีผลกระทบต่อมนุษย์ซึ่งอาจเป็นผู้ที่เข้าร่วมในโครงการวิจัยในฐานะผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ การตอบคำถามในลักษณะ focus group หรือการให้ข้อมูลโดยตอบในชุดคำถาม โดยความเสี่ยงดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยตรงต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรืออาจส่งผลกระทบต่ออ้อมต่อสวัสดิภาพความเป็นอยู่ สถานภาพทางสังคม หรือชุมชน จึงเป็นหน้าที่ของ นักวิจัยที่ต้องกำหนดวิธีการวิจัยหรือวิธีการเก็บข้อมูลที่มีความชัดเจนและเป็นระบบ ภายใต้กรอบของจริยธรรมในมนุษย์ และนักวิจัยต้องดำเนินการระบวงการวิจัยตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด เพื่อให้โครงการวิจัยเป็นไปตามหลักจริยธรรมที่ดี และมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ ทั้งนี้ แม้เป็นผลงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ (Social Science Researcher) ซึ่ง และนิติศาสตร์ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลหรือเป็นการศึกษาจากเอกสารเพียงอย่างเดียว ที่เรียกว่า การวิจัยเชิงเอกสาร ก็มีความจำเป็นเช่นกันที่ผู้วิจัยต้องปฏิบัติภายใต้หลักการจริยธรรมในมนุษย์เช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ คณะนิติศาสตร์จึงได้ดำเนินการสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวแก่คณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามเงื่อนไขและผลิตผลงานวิจัยได้อย่างสมบูรณ์

แผนการจัดการความรู้

แบบฟอร์มแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)

แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)								
ชื่อหน่วยงาน : คณะนิติศาสตร์								
ประเด็น KM: จริยธรรมในคนกับการทำวิจัยของอาจารย์ ประจำปีการศึกษา 2563								
เป้าหมาย KM (Desired State) : คณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ที่มีความประสงค์ยื่นขอรับทุนสนับสนุนการทำผลงานวิจัย มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง การวัดผล : อาจารย์นำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน ในปีการศึกษา 2563 อย่างน้อย จำนวน 1 ผลงานวิจัย								
ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
1	การบ่งชี้ความรู้	- การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้คณะนิติศาสตร์ประจำปีการศึกษา 2563 - ดำเนินการจัดประชุมเพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบ - ผู้รับผิดชอบระดมความคิดเพื่อกำหนดประเด็นการเรียนรู้	ภาคการศึกษาที่ 1/2563	ประเด็นหัวข้อองค์ความรู้	- ประเด็นหัวข้อองค์ความรู้ - รับผิดชอบในการดำเนินงาน	คณาจารย์คณะนิติศาสตร์	คณะกรรมการจัดการความรู้คณะนิติศาสตร์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างการดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้ว
2	การสร้างและแสวงหาความรู้	- ประชุมคณะกรรมการจัดการความรู้ของคณะฯ เพื่อ	ภาคการศึกษาที่ 2/2563 (พ.ย 63 ถึง ก.พ.64)	องค์ความรู้	ประเด็นองค์ความรู้	คณาจารย์คณะนิติศาสตร์	คณะกรรมการจัดการความรู้คณะนิติศาสตร์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างการดำเนินการ

แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)								
ชื่อหน่วยงาน : คณะนิติศาสตร์								
ประเด็น KM: <u>จริยธรรมในคนกับการทำวิจัยของอาจารย์ ประจำปีการศึกษา 2563</u>								
เป้าหมาย KM (Desired State) : คณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ที่มีความประสงค์ยื่นขอรับทุนสนับสนุนการทำผลงานวิจัย มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง การวัดผล : อาจารย์นำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน ในปีการศึกษา 2563 อย่างน้อย จำนวน 1 ผลงานวิจัย								
ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
		แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหัวข้อองค์ความรู้ที่กำหนดไว้ - การเปิดโอกาสให้ผู้สนใจและมีประสบการณ์เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้						☒ ดำเนินการแล้ว
3	การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ	คณะกรรมการจัดการความรู้รวบรวมความรู้จากคณาจารย์จากการประชุมตามประเด็นที่กำหนดแล้วเรียบเรียงเป็นองค์ความรู้	ภาคการศึกษาที่ 2/2563 (พ.ย 63 ถึง ก.พ.64)	เนื้อหาองค์ความรู้จากการประชุมในแต่ละครั้ง	เนื้อหาองค์ความรู้จากการประชุม (จำนวน 1 ครั้ง)	คณาจารย์ คณะนิติศาสตร์	อาจารย์ หรือ ประธานในที่ประชุม และเลขานุการผู้จัดรายงานการประชุม	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างการดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้ว
4	การประมวลและกลั่นกรองความรู้	การนำองค์ความรู้ที่รวบรวมไว้จากการประชุมใน	ภาคการศึกษาที่ 2/2563 (ก.พ.64)	เนื้อหาองค์ความรู้จากการประชุม	เนื้อหาองค์ความรู้จากการประชุม	คณาจารย์ คณะนิติศาสตร์	อาจารย์ หรือ ประธานในที่ประชุม และเลขานุการ ผู้	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างการดำเนินการ

แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)								
ชื่อหน่วยงาน : คณะนิติศาสตร์								
ประเด็น KM: <u>จริยธรรมในคนกับการทำวิจัยของอาจารย์ ประจำปีการศึกษา 2563</u>								
เป้าหมาย KM (Desired State) :								
คณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ที่มีความประสงค์ยื่นขอรับทุนสนับสนุนการทำผลงานวิจัย มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง								
การวัดผล : อาจารย์นำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน ในปีการศึกษา 2563 อย่างน้อย จำนวน 1 ผลงานวิจัย								
ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
		แต่ละครั้ง เสนอให้ อาจารย์ หรือ ประธานในที่ ประชุม และ คณาจารย์ที่ เป็น กรรมการฯ ตรวจสอบ ความถูกต้อง และ ปรับปรุง ตาม ข้อเสนอแนะ					จดรายงาน การประชุม	☒ ดำเนินการ แล้ว
5	การเข้าถึง ความรู้	- การจัดทำ เอกสารองค์ ความรู้ที่ ได้รับ - การ เผยแพร่องค์ ความรู้ทาง เว็บไซต์ของ คณะฯ	ภาค การศึกษาที่ 2/2563 (ก.พ.64)	- เล่ม สรุพอองค์ ความรู้ - เว็บไซต์	เอกสาร สรุพอองค์ ความรู้ จำนวน 1เล่ม	คณาจารย์ คณะ นิติศาสตร์	อาจารย์ หรือ ประธานในที่ ประชุม และ เลขานุการ ผู้ จดรายงาน การประชุม	☐ ยังไม่ได้ ดำเนินการ ☐ อยู่ ระหว่างการ ดำเนินการ ☒ ดำเนินการ แล้ว

แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)								
ชื่อหน่วยงาน : คณะนิติศาสตร์								
ประเด็น KM: จริยธรรมในคนกับการทำวิจัยของอาจารย์ ประจำปีการศึกษา 2563								
เป้าหมาย KM (Desired State) :								
คณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ที่มีความประสงค์ยื่นขอรับทุนสนับสนุนการทำผลงานวิจัย มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง								
การวัดผล : อาจารย์นำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน ในปีการศึกษา 2563 อย่างน้อย จำนวน 1 ผลงานวิจัย								
ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
6	การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้	-การดำเนินการจัดประชุมคณาจารย์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่คณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	ภาคการศึกษาที่ 2/2563 (ก.พ.64)	- การประชุม	-การประชุมคณะอย่างน้อย 1 ครั้ง	คณาจารย์ คณะนิติศาสตร์	คณะกรรมการจัดการความรู้ คณะนิติศาสตร์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างการดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้ว
7	การเรียนรู้	คณะนิติศาสตร์ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ที่เข้าร่วมประชุมนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการผลิตผลงานวิจัย	ภาคการศึกษาที่ 3 /2563	-มีการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการยื่นเอกสารขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์อย่างน้อย 1 ผลงานวิจัย	-อาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ได้นำองค์ความรู้จากเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ในการยื่นเอกสาร	คณาจารย์ คณะนิติศาสตร์	คณะกรรมการจัดการความรู้ คณะนิติศาสตร์	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ อยู่ระหว่างการดำเนินการ ☒ ดำเนินการแล้ว

แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)								
ชื่อหน่วยงาน : คณะนิติศาสตร์								
ประเด็น KM: จริยธรรมในคนกับการทำวิจัยของอาจารย์ ประจำปีการศึกษา 2563								
เป้าหมาย KM (Desired State) :								
คณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ที่มีความประสงค์ยื่นขอรับทุนสนับสนุนการทำผลงานวิจัย มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง								
การวัดผล : อาจารย์นำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน ในปีการศึกษา 2563 อย่างน้อย จำนวน 1 ผลงานวิจัย								
ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการสู่ความสำเร็จ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
					ขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ในปีการศึกษา 2563			
ผู้อนุมัติ : ผศ.สุรชัย เดชพงษ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์								

คณะกรรมการดำเนินการ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ครั้งที่ 1

เมื่อวันจันทร์ ที่ 30 พฤศจิกายน 2563

ในรูปแบบออนไลน์ (Microsoft teams)

ประธานในที่ประชุม	ผศ.สุรัชย์ เดชพงษ์
วิทยากร	1.ผศ.สุรัชย์ เดชพงษ์ 2.อาจารย์นวกาล สิริรุกรานนท์
ผู้จัดบันทึก	ผศ.นันทมนัส จันทร์าศัพท์ นางสาววรรณวิภา เกษศรี

ผู้เข้าร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- 1.รศ.ดร.เขตไท ลังการ์พินิจ์
- 2.ผศ.ชุตินงค์ สมทรัพย์
- 3.ผศ.กษมา เดชรักษา
- 4.ผศ.ดร.รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง
- 5.ผศ.ธนัญชัย ทิพยมณฑล
- 6.ผศ.อธิป จันทน์โรจน์
- 7.อาจารย์ ดร.สุชาดา รัตนพิบูลย์
- 8.อาจารย์วัชรพล คนเที่ยง
- 9.อาจารย์ธนะ เนตรศุภลักษณ์

การถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ เกี่ยวกับการยื่นขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งมี ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560 กำหนดว่า งานวิจัยในคนหรือสัตว์ทดลองจะต้องยื่นหลักฐานการรับรองจากกรรมการจริยธรรมของสถาบัน... ทั้งนี้ ในการผลิตผลงานวิจัย ผู้วิจัยต้องผ่านการอบรมจริยธรรมในมนุษย์ด้วย และมีการกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขสำคัญในการตอบรับการตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารวิชาการต้องมีผลการรับรองจริยธรรมในมนุษย์ยื่นประกอบในการพิจารณาด้วย

ดังนั้น ในปีการศึกษา 2563 การผลิตผลงานวิจัยของคณาจารย์ภายในคณะนิติศาสตร์ จึงจำเป็นต้องผ่านเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น โดยในการจัดกิจกรรมฯ อาจารย์ในที่ประชุมจึงได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.วิธีการเขียนโครงการวิจัยด้านสังคมศาสตร์และนิติศาสตร์ เพื่อยื่นขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์
- 2.เอกสารที่เกี่ยวข้องในการใช้ยื่นขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ต่อคณะกรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ
- 3.การทำความเข้าใจในหลักการเคารพในความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัย

ผศ.สุรัชย์ เดชพงษ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ ได้กล่าวถึง วิธีการเขียนโครงการวิจัยด้านเอกสารเกี่ยวกับนิติศาสตร์ ในการยื่นขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ อาจารย์ซึ่งเป็นผู้วิจัยไม่ควรคัดลอกข้อความจากโครงการวิจัย (Proposal) ที่ใช้ในการเสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งทุนต่างๆทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยพายัพ เพราะ วิธีการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาโครงการวิจัยพอสมควร เพราะการคัดลอกข้อมูลดังกล่าวมาจากโครงการวิจัย (Proposal) มานั้นอาจทำให้อธิบายและรายละเอียดที่ต้องใช้ประกอบในการพิจารณาไม่เพียงพอหรือขาดความสมบูรณ์ ทั้งนี้ อาจารย์ซึ่งเป็นผู้วิจัยควรเขียนอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วนแยกเป็นประเด็นอย่างชัดเจน รวมถึงการอธิบายรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยละเอียดในกรณีที่จะเก็บข้อมูลจากบุคคลไม่ว่าจะด้วยวิธีการตอบคำถาม การสัมภาษณ์หรือการใช้ชุดคำถาม โดยระบุว่าใครคือ ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มเป้าหมาย) จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยกี่คน และจะใช้สถานที่ใดในการเก็บข้อมูล เช่น ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นข้าราชการในกรมสรรพากร ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เขต1 และ เขต2 เป็นต้น

อาจารย์นวกาล สิริจันทน์ ได้กล่าวเสริมอีกว่า ในการยื่นขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ของอาจารย์คณะนิติศาสตร์ ที่ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) เพราะเป็นการศึกษาจากแหล่งค้นคว้าซึ่งเป็นข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสาร กฎหมายต่างที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ การเขียนอธิบายในส่วนของเกณฑ์การคิดเข้าและเกณฑ์ในการคัดออก อาจารย์ซึ่งเป็นผู้วิจัยจึงควรระบุเพิ่มเติมโดยละเอียดในลักษณะของแหล่งค้นคว้าซึ่งเป็นข้อมูลว่าเป็นเอกสารลักษณะใดที่นำมาศึกษา เช่น หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ หรือกฎหมายฉบับใด ซึ่งจัดพิมพ์เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ.ใด ถึงช่วงปี พ.ศ.ใด เพื่อให้กรรมการฯ ทราบถึงความเป็นปัจจุบันของแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา และในส่วน

เกณฑ์คัดออก อาจระบุไว้ว่าหากในระหว่างทำการศึกษา มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายใด ในส่วนของ ข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้น ให้ถือว่านำมาใช้ประกอบการเก็บข้อมูลไม่ได้

ผศ.นันทมนัส จันทราศัพท์ ได้กล่าวถึง ขั้นตอนและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการใช้ยื่นขอรับรอง จริยธรรมการวิจัยในคน ต่อคณะกรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ อาจารย์ซึ่งเป็นผู้วิจัยสามารถ Download เอกสารจากสำนักวิจัยและบริการวิชาการ

https://research.payap.ac.th/pyu/uploads/userfiles/file/form_irb/Procedures/Procedures_IRBO_1-12-2020.pdf และ

<https://research.payap.ac.th/home/?load=content&lang=th&id=0000000011>

จากนั้นนำมายื่นเอกสารด้วยตนเองที่ ห้อง PC216 อาคารเพนเทคอสต์ มหาวิทยาลัยพายัพ

ทั้งนี้ โดยลักษณะของงานวิจัยของอาจารย์คณะนิติศาสตร์ และ ผลงานวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาในระดับปริญญาโทหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต จะได้รับการพิจารณาแบบยกเว้น (Exemption Review)

ผศ.ชุตินรงค์ สมทรัพย์ ได้กล่าวว่า ตนเองกำลังจะยื่นขอรับทุนสนับสนุนการทำวิจัยในปี การศึกษา 2563 ดังนั้น ในการประชุมครั้งหน้าจะนำชุดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัย ในคนมาเป็นตัวอย่างเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกันในการประชุม

สรุปสาระความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการวิจัย ครั้งที่ 1

การผลิตผลงานทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนบทความทางวิชาการ หรือ การทำวิจัย ล้วนแล้วมีความเกี่ยวข้องกับการขอรับรองจริยธรรมในคน คณาจารย์จึงต้องมีความเข้าใจในการเขียนโครงการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ๆ เพื่อให้ได้รับการรับรองจริยธรรมในคน เพราะ เป็นเงื่อนไขสำคัญอันดับแรกในการได้รับพิจารณาให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยหรือการตอบรับการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ ประกอบกับมหาวิทยาลัยพายัพได้กำหนดให้ภารกิจด้านงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการเป็นภารกิจสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ครั้งที่ 2

เมื่อวันศุกร์ ที่ 15 มกราคม 2564

ในรูปแบบออนไลน์ (Microsoft teams)

ประธานในที่ประชุม	ผศ.สุรัชย์ เดชพงษ์
วิทยากร	1.ผศ.สุรัชย์ เดชพงษ์ 2.อาจารย์นวกาล สิริราชานนท์
ผู้จัดบันทึก	ผศ.นันทมนัส จันทราศัพท์ นางสาววรรณวิภา เกษศรี

ผู้เข้าร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- 1.รศ.ดร.เขตไท ลังการ์พินิจ์
- 2.ผศ.ชุตินงค์ สมทรัพย์
- 3.ผศ.เกษมา เดชรักษา
- 4.ผศ.ดร.รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง
- 5.ผศ.ธนัญชัย ทิพยมณฑล
- 6.ผศ.อธิป จันทน์โรจน์
- 7.อาจารย์ ดร.สุชาดา รัตนพิบูลย์
- 8.อาจารย์วัชรพล คนเที่ยง
- 9.อาจารย์ธนะ เนตรศุภลักษณ์

การถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้

ผศ.นันทน์มัส จันทราศัพท์ ผู้จัดบันทึกประเด็นการประชุม ได้กล่าวถึงรายละเอียดจากการประชุมที่ผ่านมาว่า ได้รับข้อมูลจาก ผศ.ชุตินรงค์ สมทรัพย์ และ ผศ.ดร.ธัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง ซึ่งอยู่ในระหว่างการเขียนโครงร่างงานวิจัยของตนเองเพื่อขอรับทุนสนับสนุนงานวิจัย และได้นำความรู้จากการประชุมครั้งที่ผ่านเข้าไปศึกษาและจัดเตรียมเอกสารเพื่อยื่นขอรับรองจริยธรรมในคนต่อคณะกรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งในการประชุมครั้งนี้อาจารย์ทั้งสองท่านได้นำเอกสารมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ

- แบบคำขอการรับรองเชิงจริยธรรมการทำวิจัยในคนที่กรอกข้อมูลครบถ้วนแล้ว (AF 07-02)
- เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant Information Sheet) (AF 07-03)

โดย ผศ.ชุตินรงค์ สมทรัพย์ ได้กล่าวว่า ได้กรอกข้อมูลในแบบฟอร์ม AF 07-02 พร้อมทั้งแนบโครงร่างการวิจัย (Proposal) ที่ใช้ในการเสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งทุนไว้ด้วย แต่เนื่องจากมีรูปแบบการเก็บข้อมูล 3 วิธี คือ การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ซึ่งในการกรอกข้อมูลในส่วนของรายละเอียดของโครงการและชนิดของโครงการ จึงไม่แน่ใจว่าควรเลือกอย่างไร เพราะในแบบฟอร์ม AF 07-02 มีตัวเลือกในข้อ 7.1 ดังนี้

ชนิดของโครงการ

- การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)
- การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)
- การวิจัยเอกสาร (Documentary research)
- การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research)
- การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental research)
- การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research)
- การวิจัยและพัฒนา (Research and Development)
- การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research)
- การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research)
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

ในที่ประชุมจึงนำโครงร่างการวิจัย (Proposal) ของ ผศ.ดร.ธัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง ซึ่งมีรูปแบบการเก็บข้อมูลที่เหมือนกันมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยในประเด็นนี้ ซึ่งคณาจารย์ในที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความเห็นกันในประเด็นนี้ว่า งานวิจัยของอาจารย์ทั้งสองท่านมีลักษณะเป็นการวิจัยที่ต้องการค้นหาการแก้ปัญหาจากเหตุการณ์ข้อเท็จจริงตามสภาพแวดล้อมปัจจุบัน จึงทำให้ลักษณะข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยต้องมีลักษณะของข้อมูลที่รอบด้านและมีความหลากหลาย จึงใช้การเก็บข้อมูลหลากหลายวิธี เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ในการกรอกข้อมูลในส่วนนี้จึงควรเลือก ชนิดของโครงการ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ต่อมาในประเด็น สิ่งตอบแทน / ของกำนัล / ความรู้ที่ผู้เข้าร่วมการวิจัย หรือผู้ให้ข้อมูลได้รับ เนื่องจาก ในโครงการวิจัยของ ผศ.ชุตินรงค์ สมทรัพย์ มีการกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับค่าตอบแทนเป็น

จำนวนเงินไว้ ซึ่งผู้วิจัยต้องระบุด้วยว่าในการมอบเงินนี้เป็นค่าเสียเวลาหรือค่าเดินทางพร้อมระบุจำนวนเงินให้ชัดเจน และผู้วิจัยควรหลีกเลี่ยงคำว่า “ค่าตอบแทนการเข้าร่วมโครงการวิจัย” เพราะ คำว่า “ค่าตอบแทน” อาจตีความหมายว่า การใช้เงินมาสร้างแรงจูงใจหรือเป็นการจ้างบุคคลให้มาเข้าร่วมโครงการวิจัยซึ่งขัดต่อหลักการเคารพในบุคคล (Respect for Person) ผศ.สุรัชย์ เตชพงษ์ และ อาจารย์นวกาล สิริารุจานนท์ จึงเสริมข้อมูลในส่วนนี้ว่า ผู้วิจัยต้องชี้แจงรายละเอียดดังกล่าวลงในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (AF 07-03) รวมถึงระบุรายละเอียดในสิ่งที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยต้องปฏิบัติหรือถูกกระทำเมื่อสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วย เช่น หากท่านเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ท่านจะต้องตอบแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ใช้เวลาในการตอบ แบบสอบถามประมาณ 45-60 นาที หรือเมื่อท่านสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ท่านจะถูกสัมภาษณ์เป็นเวลา 30-45 นาที และ ต้องมีเอกสารแสดงความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย (Informed Consent Form) (AF 07-04) ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรยินยอมก่อนมีการเก็บข้อมูล เพราะการขอความยินยอมล่วงหน้าถือเป็นหัวใจสำคัญของจริยธรรมการวิจัย

สรุปสาระความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการวิจัย ครั้งที่ 2

การกรอกข้อมูลในเอกสารตามแบบฟอร์ม สำหรับการยื่นขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน ในกรณี เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (AF 07-03) เป็นเอกสารที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องถูกนำไปใช้อธิบายให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัยซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการรับการสัมภาษณ์หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อบุคคลดังกล่าวจะได้พิจารณาก่อนการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย ดังนั้น เอกสาร ชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย จึงต้องมีเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่เหมาะสมต่อการสื่อสารไปยังผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และหลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหรือคำศัพท์ทางวิชาการ แต่ควรเขียนเชิงการบรรยายหรือการอธิบาย และคำนึงถึงหลักการเคารพในบุคคลเสมอโดยการจัดทำเอกสารแสดงความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย (Informed Consent Form) (AF 07-04) ให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นรายบุคคล

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ครั้งที่ 3

เมื่อวันพุธ ที่ 19 พฤษภาคม 2564

ในรูปแบบออนไลน์ (Microsoft teams)

ประธานในที่ประชุม	ผศ.สุรัชย์ เดชพงษ์
วิทยากร	1.ผศ.สุรัชย์ เดชพงษ์ 2.อาจารย์นวกาล สิริราชานนท์
ผู้จัดบันทึก	ผศ.นันทมนัส จันทราศัพท์ นางสาววรรณวิภา เกษศรี

ผู้เข้าร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- 1.รศ.ดร.เขตไท ลังการ์พินิจ์
- 2.ผศ.ชุตติพงศ์ สมทรัพย์
- 3.ผศ.เกษมา เดชรักษา
- 4.ผศ.ดร.รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง
- 5.ผศ.ธนัญชัย ทิพยมณฑล
- 6.ผศ.อธิป จันทน์โรจน์
- 7.อาจารย์ ดร.สุชาดา รัตนพิบูลย์
- 8.อาจารย์วัชรพล คนเที่ยง
- 9.อาจารย์ธนะ เนตรศุภลักษณ์

ผศ.นันทวัฒน์ จันทราศัพท์ ผู้จัดบันทึกประเด็นการประชุม ได้รายงานถึงผลการยื่นขอรับรอง จริยธรรมในคน ดังนี้

1. ผศ.ชุตินันท์ สมทรัพย์ ได้ยื่นโครงการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้และการตีความลักษณะของที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เพื่อการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562: กรณีศึกษาของเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่

2. ผศ.ดร.รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง ได้ยื่นโครงการวิจัยเรื่อง

ซึ่งโครงการวิจัยทั้งสองเรื่อง อาจารย์ซึ่งเป็นผู้วิจัยทั้งสองคนผ่านการอบรมออนไลน์และได้รับใบประกาศนียบัตรจริยธรรมในคนเป็นที่เรียบร้อย จากนั้นจึงได้นำโครงร่างวิจัยพร้อมโครงการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องตามที่สำนักวิจัยและบริการวิชาการได้กำหนดไว้ ยื่นขอรับรองจริยธรรมในคน โดยได้รับการพิจารณาในปีการศึกษา 2563 จากคณะกรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นการพิจารณาแบบยกเว้น

ทั้งนี้ ในส่วนของประเด็น “ชนิดของโครงการ” ที่เคยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมครั้งที่ 2 คณะกรรมการวิจัยในคนได้พิจารณาว่า

- งานวิจัยของ ผศ.ชุตินันท์ สมทรัพย์ เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพราะ ผู้วิจัยเน้นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคลผ่านชุดคำถามและการสนทนากลุ่มเป็นสำคัญ ในส่วนข้อมูลในเอกสารเป็นการเสริมวิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
- งานวิจัยของ ผศ.ดร.รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง เป็น การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เพราะ ผู้วิจัยเน้นการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำกรณีศึกษา ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องไปสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ก่อนปิดการประชุม ผศ.สุรัชย์ เดชพงษ์ ได้กล่าวเสริมถึง จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เบื้องต้น ทางสำนักวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยพายัพมีการอบรมแบบออนไลน์ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เป็นหลักสูตรที่ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เมื่อผู้เรียนเข้ารับการอบรมจำนวน 5 ชั่วโมง และสอบผ่านการทดสอบความรู้ จะได้รับใบประกาศนียบัตรสามารถนำไปใช้ประกอบการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโครงการวิจัยของตนเองต่อไปในอนาคตได้ หากอาจารย์คนใดสนใจสามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมจากช่องทางนี้ <https://lms.thaimooc.org/courses/course-v1:NU+NU042+2020/about> จะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านความรู้และมีความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น